

16 augustus 1961

Archief

996.0 EBJ Terland
No. 1440/61

DIE

cc: DGPZ
DNV
DEU
DVO
DRW

T via B

Toetreding Ierland tot de EEG.

1. Zoals U weet heeft, onmiddellijk na de aankondiging van Premier Macmillan, de Ierse Minister-President een brief geschreven aan de Voorzitter van de EEG Ministerraad, met het verzoek om onderhandelingen over toetreding van Ierland te mogen openen. De Ierse brief arriveerde dus nog eerder dan de Engelse.

In Brussel heeft men duidelijk aarzelingen betoond ten aanzien van het Ierse verzoek. Tweeërlei argumenten zijn hierbij, zij het enigszins vaag, ter tafel gebracht:

- a. Het feit dat Ierland als onderontwikkeld land zeer waarschijnlijk niet in staat zou zijn de rechten en verplichtingen van het EEG-verdrag te aanvaarden. Deze overweging werd met name gevoed door een in de maand juli ontvangen Memorandum van Ierse zijde, waarin werd gesproken van zekere aanpassingen in verband met de economische toestand van Ierland, waarover bij een toetreding zou moeten worden onderhandeld.
- b. Het feit dat Ierland, geen NATO-partner zijnde, ook de verdere politieke doeleinden van de Zes en de Europese Gemeenschappen niet zou kunnen onderschrijven of aannemen.

2. Het resultaat is geweest, dat het Ierse verzoek om toetreding niet voor advies is doorgegeven aan de Europese Commissie. Voorts is aan Ierland een brief gezonden met een iets andere tekst dan die aan de Engelse Regering. Met name wordt daarin gevraagd wat de betekenis is van het hierboven vermelde voorbehoud, genoemd in het Ierse Memorandum van juli.

- ag. nr. 117433
1.
3. Naar aanleiding van deze ontwikkeling heb ik een onderhoud gehad met de Ierse Zaakgelastigde. Voorts is er zojuist een brief uit Dublin gekomen, welke ik hierbij voeg. Mijn conclusies op dit ogenblik zou ik als volgt willen samenvatten:

- a. Het economische bezwaar tegen toetreding van Ierland lijkt mij zeer zwak. In de eerste plaats is het gemiddelde inkomen per hoofd van de bevolking in Ierland ongeveer hetzelfde als van Italië, ja het ligt zelfs nog iets hoger. Het Ierse Aide Memoire van 4 juli heeft ook geenszins de bedoeling een inleiding te zijn voor het Ierse verzoek voor grootscheepse uitzonderingen van de verplichtingen van het EEG-verdrag in verband met de onderontwikkeldheid van de Ierse economie. De Ierse Regering heeft slechts willen aangeven hiermee, dat zij in de onderhandelingen over de toetreding van Ierland gaarne bepaalde economische problemen wil bespreken. Een soortgelijk verzoek is ook door de Engelse Regering voor wat betreft Engeland gedaan.

- Om -

Om economische redenen lijkt mij dus afwijking van het Ierse verzoek om toetreding bepaald onjuist en ongerechtvaardigd.

- b. Iets moeilijker is de situatie met betrekking tot de politieke overweging.

Uit bijgaande brief zal U blijken, dat de Ierse Minister-President Lemass in het Ierse Parlement omtrent de politieke consequenties op lange termijn van toetreding tot de Gemeenschappen heeft gesteld, dat over deze politieke consequenties nergens iets concreet is vastgelegd en dat er voor Ierland geen reden kan zijn niet vast mee te doen met de economische integratie.

Niettemin rijzen hier twee zeer principiële belangrijke vragen:

- a) Kan een land deelnemen aan de Europese Gemeenschap en de daarin verankerde economische integratie zonder deel te nemen aan het politieke overleg dat thans in Parijs wordt voorbereid ten behoeve van periodieke conferenties van Regeringshoofden?
- b) Een tweede vraag is of men aan dit politieke overleg zou kunnen deelnemen zonder NATO-lid te zijn.

Het antwoord op de eerste vraag is zeer moeilijk. Tot nu toe is van Nederlandse zijde steeds gesteld, dat het zgn. politieke gesprek, dus de poging tot coördinatie van de buitenlandse politiek, in Parijs in beginsel los zou moeten staan van het economische werk in Brussel. In die gedachtengang kunnen dus andere Europese landen zeer wel lid worden van de Europese Gemeenschappen zonder deel te nemen aan het overleg in Parijs.

Mijn indruk is echter, dat de meeste van onze EEG-partners de studiegroep in Parijs en het periodieke topoverleg van de Zes wel degelijk zien als een instituut dat belangrijke buitenlandse politieke beslissingen moet nemen, waarvan een deel bepaald ook richtlijnen geeft voor het werk in Brussel. Onze EEG-partners zien dus wel degelijk een zeer nauw verband tussen het werk in Brussel en Parijs, met dien verstande dat de conclusies van de studiegroep in Parijs, gesanctioneerd door conclusies van de bijeenkomsten van Regeringshoofden, een soort politieke directieve vormen voor het werk in Brussel. Om die reden immers wil men nu reeds over Afrika en Latijns-Amerika spreken in Parijs. Om die reden ook wil men het Parijse overleg een bepaalde institutionele vorm geven, neer te leggen in een soort Europees statuut, dat zeer waarschijnlijk een verdragsvorm zal moeten hebben.

Aanvaardt wij deze conceptie, dan zullen nieuwe leden van de Europese Gemeenschappen ook moeten participeren aan het Parijse overleg.

Tot nu toe hebben wij ons tegen deze conceptie verzet, met name omdat wij de samenstelling van de groep in Parijs daarvoor te klein achten. Indien Engeland echter toetreedt tot de Gemeenschappen en het Parijse overleg, vervalt echter ons voornaamste bezwaar hiertegen.

Aannemend dat de ontwikkeling zal gaan in een richting dat het werk in Parijs en Brussel zeer nauw is verbonden, rijst thans de tweede vraag van het verband tussen het werk in Parijs en het politieke overleg in de NATO. De pogingen, welke in Parijs zullen worden gedaan om tot een gemeenschappelijke buitenlandse politiek te komen, zullen ongetwijfeld van grote betekenis zijn voor het politieke overleg in de NATO. Aangenomen mag worden, dat bepaalde onderwerpen, welke in de NATO aan de orde zullen komen, ook besproken zullen worden gedurende het Parijse overleg. Impliceert dit nu dat daarom slechts NATO-leden aan het Parijse overleg zullen kunnen deelnemen? Indien in de Parijse studieconferentie ook allerlei militair-strategische vraagstukken besproken zullen worden - zoals de Fransen wél, maar wij niet willen - dan lijkt inderdaad het NATO-lidmaatschap een conditio sine qua non. Houdt men echter de militair-strategische problematiek buiten het Parijse overleg, dan lijkt het mij wel denkbaar, dat niet NATO-leden deelnemen aan het werk in de Parijse studiegroep en de Europese topconferenties.

4. Bovenstaande vrij uitvoerige beschouwingen zijn bepaald relevant voor het geval Ierland. In de Franse these zal de Europese topconferentie en het overleg in de Parijse studiecommissie zowel belangrijke internationaal politieke vraagstukken als militaire vraagstukken betreffen en als zodanig zowel de richtlijnen vaststellen voor het werk in Brussel als ook voor het standpunt van de Europese landen in de NATO. In die conceptie kan Ierland niet daaraan deelnemen en dus eigenlijk ook niet toetreden tot de Gemeenschap. Delen wij deze visie? Op dit ogenblik zou ik daarvoor geen antwoord weten en om die reden is het misschien ook goed, dat wij de Ieren nog even op een afstand houden. Een nadere verheldering van onze gedachten en ons standpunt op korte termijn lijkt mij hier echter wel nodig.